

Scheldelaan, Zandvliet

Programma van Maatregelen

Auteur:

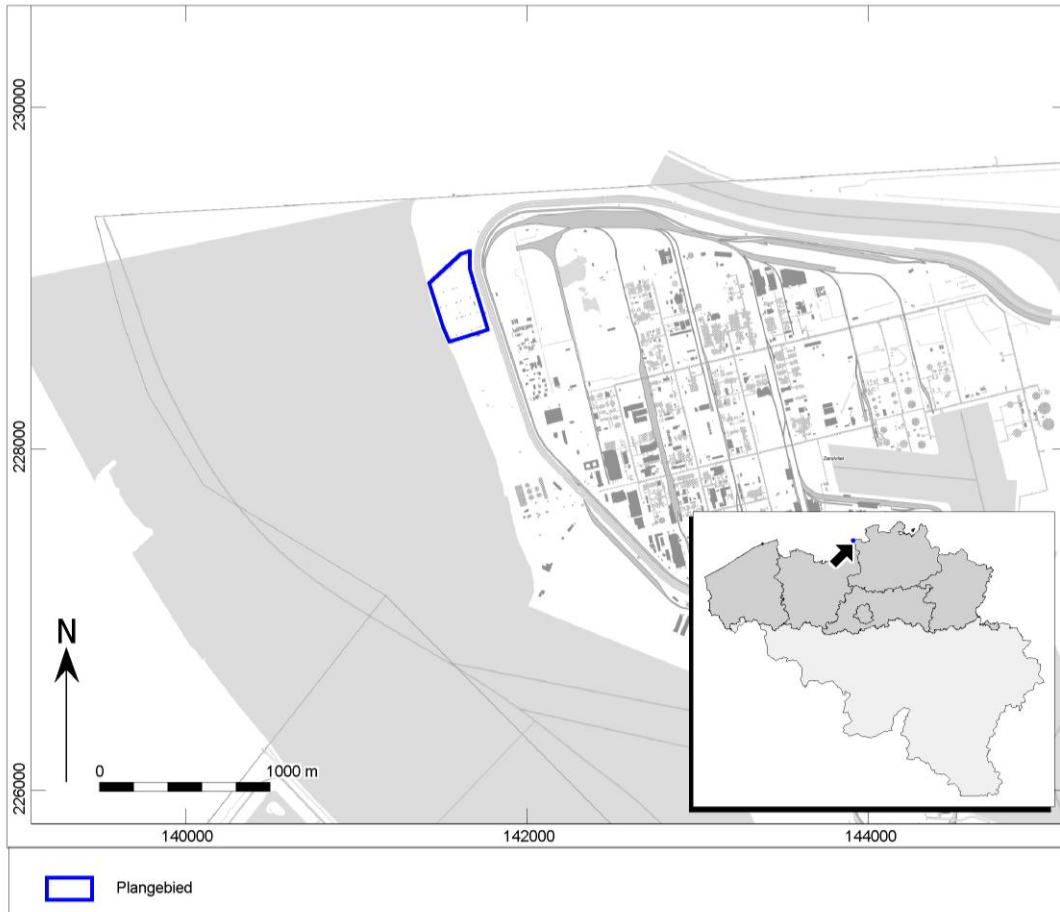
J. Van Bavel (bureauonderzoek, projectleidster)

Autorisatie:

X. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

1 Inleiding

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in oktober 2018 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Scheldelaan in Zandvliet (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen aanpassingen ter hoogte van een hoogspanningsstation.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

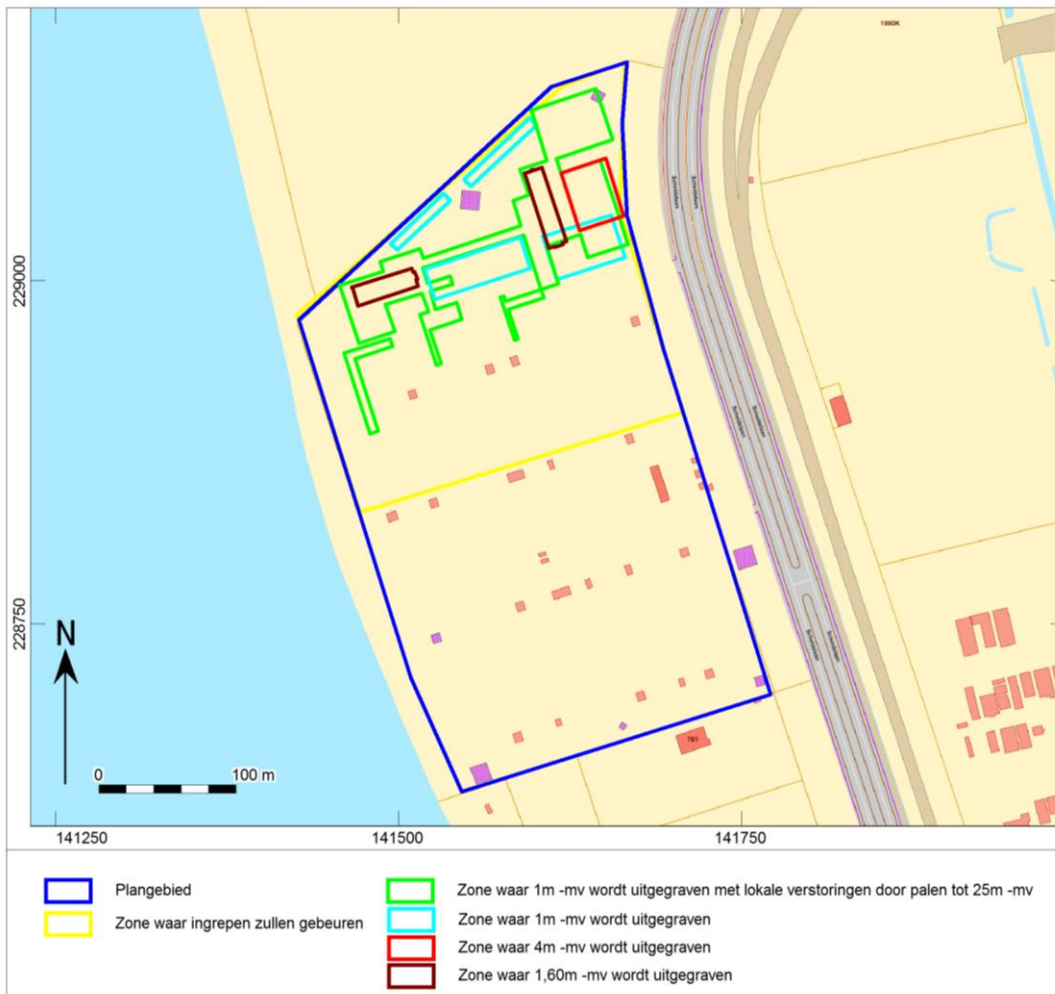
2 Het vooronderzoek zonder of met ingreep in de bodem

2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

Het plangebied is momenteel bebouwd en in gebruik als hoogspanningsstation. Ter hoogte van daar waar de toekomstige bodemingrepen zullen plaatsvinden is verharding aanwezig. De exacte diepte van deze is onbekend, maar er kan een maximale diepte van 50 cm –mv worden aangenomen. Ook is er ter hoogte van zone 2 reeds een hoogspanningsconstructie aanwezig. De exacte diepte van deze is onbekend. Verder zijn er drie gebouwen terug te vinden. Deze hebben een diepteverstoring van 1,50m –mv (afb. 4).

Binnen het plangebied zullen nieuwe gebouwen en bijhorende bestrating gerealiseerd worden. Om dit te realiseren zullen de bestaande drie gebouwen gesloopt moeten worden. De sloop van deze gebouwen zal enkel tot 10cm –mv gebeuren waarna dit opgevuld zal worden met grind. De overige constructies zullen niet gesloopt worden. Eveneens zal de talud voor een groot gedeelte geëgaliseerd worden. Hier zal circa 2m van afgegraven worden.

De nieuwe ingrepen zullen zich bevinden in het noordelijke gedeelte van het plangebied (geel op Afb. 34). Binnen deze zone zullen er vier aparte ingrepen gebeuren die elk een verschillende diepteverstoring bevatten. De blauwe zone heeft een oppervlakte van 3370m² en zal een diepteverstoring van 100cm –mv veroorzaken, de groene zone heeft een oppervlakte van 7915m² en zal een diepteverstoring van 100 cm –mv maar plaatselijk tot 25m diepte veroorzaken, de rode zone (PST4) zal een oppervlakte van 1500m² bevatten en een diepteverstoring van 400cm –mv veroorzaken en als laatste zal de bruine zone over een oppervlakte van 1440m² een verstoring van 160cm –mv veroorzaken. Sommige zones overlappen. De diepste verstoring is de daadwerkelijke verstoring.

Afb. 1. Overzicht van de geplande werkzaamheden.

Uit de aardkundige gegevens is afgeleid dat het plangebied zich situeert in de Scheldepolder. De bodemopbouw bestaat uit dekzand met hierop getijdenafzettingen uit het Holoceen. Deze afzettingen zijn hoogstwaarschijnlijk te wijten aan het verloop van de Schelde. De historische kaarten geven dit enerzijds weer door aan te duiden dat het plangebied zich bevindt in een Schorregebied. Vanaf 1979 geraakt het plangebied bebouwd. De bodemkaart geeft dit weer door de bodem in het plangebied te karteren als bebouwde zone. Echter is uit het oriënterend bodemonderzoek¹ afgeleid dat tot 5 m -mv zich vergraven gronden bevinden met hieronder alluvium dat de getijdenafzettingen kunnen representeren. Afgeleid uit het DTM is te zien dat het plangebied zich op een hoger gelegen zone situeert. Er is een abrupte overgang van een laag naar een hoger gelegen gedeelte. Deze hoger gelegen zone zal deels een ophoging zijn voor de aanleg van industrieterrein. De combinatie aan gegevens, de hogere ligging van het plangebied ten opzichte van de natuurlijke omgeving en de resultaten van het booronderzoek die een 5m dik pakket aan verstoorte gronden aantoon, maakt het aannemelijk genoeg om te veronderstellen dat het gehele plangebied is opgehoogd in het kader van de gebruiksfunctie en dat de natuurlijke bodem zich op 5 m onder maaiveld zal

¹ SGS Geologica. S.d., 6.

bevinden. Een eventueel archeologisch niveau zal daarmee op 5 m onder maaiveld of dieper situeren en ligt daarmee buiten bereik van de geplande werken.

Op basis van de ontstaansgeschiedenis van het dekzand met de getijdenafzettingen bestaat de kans op het voorkomen van intacte archeologisch resten vanaf het Laat-Paleolithicum. Deze zullen echter pas aangetroffen kunnen worden in de top van de natuurlijke bodem, mits deze onverstoord is.

Omwille van de enorm dichte ligging nabij een rivier, met name de Schelde is het mogelijk om eventuele archeologische resten aan te treffen vanuit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum (in de vorm van vuursteensites) aan het origineel maaiveld. De CAI geeft twee meldingen weer voor Steentijdvondsten. Dit echter op 4 km afstand en in een lager gelegen gebied (in deze zone is geen ophoging aanwezig). Echter zullen eventuele archeologische resten uit deze perioden niet meer intact voorkomen ter hoogte van het hoogspanningsstation omwille van de voorbereiding van de mogelijke ophoging, afgraving en aanleg van het hoogspanningsstation met verharding.

Op basis van de landschappelijke ligging kunnen sporen aanwezig zijn vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen. Echter zal het plangebied hiervoor net iets te nat zijn geweest vooraleer de mogelijke ophoging heeft plaatsgevonden. De CAI geeft geen meldingen weer van eventuele archeologische resten vanaf het Neolithicum. Dit wilt echter niet zeggen dat er geen aanwezigheid hiervan is. Mogelijk zijn deze nog niet gevonden.

Het plangebied is onbebouwd en in gebruik als schorre vanaf mogelijk de 18de eeuw. Eventuele vondsten of constructies vanaf de Nieuwe Tijd zal laag zijn. Niet tegenstaand dat de CAI vele meldingen geeft. Deze meldingen liggen op circa 4 km van het plangebied en situeren zich voornamelijk waar bebouwing (gemeente Zandvliet) zich situeert.

2.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Er geldt een archeologische verwachting vanaf het Laat-Paleolithicum. In het nog aanwezige alluvium kunnen resten voorkomen van steentijdsites. Eventuele sporen en archeologische resten vanaf het Neolithicum tot en met de Middeleeuwen kunnen eveneens aanwezig zijn in het plangebied. Gezien de ligging echter, is het gebied altijd vrij nat geweest en dus niet geschikt voor permanente bewoning. Dus de kans op sporen uit deze perioden wordt eerder laag geacht. Tot slot geldt er ook een lage verwachting voor eventuele vondsten of constructies vanaf de Nieuwe Tijd, aangezien uit de historische kaarten is afgeleid dat deze nooit is bebouwd geweest vooraleer het hoogspanningsstation werd aangelegd.

Archeologische niveaus zullen zich daarmee situeren op de top van de natuurlijke ondergrond, of mogelijk dieper.

Op afbeelding 16 is weergegeven in welke zones welke werkzaamheden met welk dieptebereik zullen plaatsvinden. Een samenvatting van deze ingrepen met bijbehorende oppervlaktes kan worden teruggevonden in paragraaf 1.1.4 op pagina 18. Uit de beschrijving van deze geplande werken volgt dat binnen de verschillende zones een werkzaamheden gepland staan die gepaard gaan met bodemingrepen die gemiddeld 1 tot maximaal 4 m onder maaiveld zullen reiken.

Wanneer het (maximale) dieptebereik van de geplande werken (4m –mv) vergeleken wordt met de diepteligging van de natuurlijke afzettingen (5m -mv, dan kan geconstateerd worden dat de geplande werken alleen binnen de vroegere ophogingen zullen plaatsvinden en niet to aan de natuurlijke ondergrond zullen reiken. Daarbij is er ook sprake van een voldoende buffer (> 1m) tussen de diepte van de geplande werken en de natuurlijke ondergrond.

De paalfunderingen die in de grond worden geboord zullen dieper gaan dan 5 m –mv. Eventuele archeologische resten zullen hierbij wel aangetast kunnen worden, maar door het verdringende karakter van de boringen niet worden vernietigd maar verplaatst. Daarbij zullen deze boringen een vrij kleine oppervlakte hebben en vanaf het huidige maaiveld geboord worden. Vervolgonderzoek wordt hierdoor niet kenniswinstgevend en mogelijk geacht.

Het plangebied is door middel van dit bureauonderzoek voldoende onderzocht. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er wordt daarom door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten

van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van deze gegevens wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.